

виявлення та реагування на загрози, а також використання передових технологій шифрування та аутентифікації.

Інформаційна безпека в умовах воєнного стану вимагає комплексного підходу, що включає технічні, організаційні та правові заходи. Захист інформаційних систем, моніторинг загроз, навчання персоналу, міжнародна співпраця та впровадження новітніх технологій є ключовими аспектами, які забезпечують стійкість та безпеку держави та її громадян.

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. ст. 141.

2. Про критичну інфраструктуру: Закон України від 16 листопада 2021 р. № 1882-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text> (дата звернення: 25.07.2024).

3. Русакевич А.І. Інформаційна безпека в умовах воєнного стану у аспекти забезпечення інформаційних прав громадян. 2023 URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/2_2023/31.pdf (дата звернення: 25.07.2024).

4. Сливка М.М. Міжнародне співробітництво у сфері забезпечення кібербезпеки України. Юридичний науковий електронний журнал. 2022 URL: http://lsej.org.ua/10_2022/121.pdf (дата звернення: 24.07.2024.2014).

ЕКСПЕРТИЗА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВАРІВ

Дудла Іраїда,

*доктор технічних наук, професор, професор кафедри
товарознавства і торговельного підприємництва
ДЗ «Луганський національний технічний університет»*

Голодюк Галина,

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри товарознавства та експертизи в митній справі
Луцького національного технічного університету*

В останнє десятиріччя в світі суттєвого загострення набули проблеми екологічної безпеки. Це стосується також і України. Передусім, забруднення атмосфери, ґрунтів, водоймищ і річок промисловими відходами та радіонуклідами, ерозія раніше родючих

земель, а також значне зменшення природних ресурсів (нафти, газу, вугілля, питної води та інших); надходження в товарообіг не завжди безпечних товарів.

В даній роботі ми обмежимося розглядом тільки одного з вузлових питань цієї складної і багатопланової проблеми – екологічної безпеки товарів. Проблема екологічної безпеки різних за призначенням груп продовольчих і непродовольчих товарів складна та багатогранна. Екологічна безпека товарів залежить від багатьох чинників. При цьому ці чинники більш детально розглянуті на прикладі продовольчих товарів [1, 2], непродовольчих товарів [3, 5, 6] і ще менше – при висвітленні загальних теоретичних питань, що стосуються екологічної безпеки продовольчих і непродовольчих товарів [7, 8, 9].

Екологічна безпека харчових продуктів в основному визначається відсутністю або невеликою кількістю в них шкідливих для організму людини речовин. Максимально допустимі показники шкідливих речовин у різноманітних харчових продуктах нормуються відповідними нормативними документами. Шкідливими забруднювачами харчових продуктів можуть бути: нітрати, нітрити, пестициди, радіонукліди, важкі метали, а також токсичні речовини, що виробляються мікроорганізмами. Названі забруднювачі можуть попадати у харчові продукти з ґрунту, повітря, води, побутових відходів тощо, а також в процесі технології їх виготовлення.

Значна увага при оцінці якості продовольчих і непродовольчих товарів приділяється їх екологічній експертизі. Ця експертиза включає такі питання:

- визначення номенклатури видового асортименту товарів, які є небезпечними або потенційно небезпечними для оточуючого середовища;
- групування споживчих товарів за ступенем від'ємного впливу на оточуюче середовище;
- визначення гранично допустимих концентрацій забруднень, які утворюються на різних етапах технологічних процесів виробництва окремих груп продовольчих і непродовольчих товарів;
- розробку та застосування об'єктивних методів та методик оцінки екологічних властивостей товарів і визначення їх показників;
- виявлення відповідності екологічних властивостей того чи іншого виду товару встановленим для нього нормативам (стандартам).

Особливу увагу при екологічній експертизі слід приділити дотриманню нормативів, які містяться у відповідних національних і міжнародних екологічних стандартах.

В роботі [1] розглянуто деякі аспекти безпеки харчування, як основного чинника у визначенні здоров'я людини. Особлива увага

звертається на спроби фальсифікації багатьох видів харчових продуктів вітчизняного та зарубіжного виробництва. Доведено зв'язок між станом здоров'я і захворюваністю та небезпекою деяких продуктів харчування.

На жаль, у вітчизняному виробництві продуктів харчування сьогодні склалася негативна ситуація, яка характеризується дуже низьким рівнем виробництва та використання (всього 5–6% від потреби) вітчизняних рослинних харчових барвників і досить широким застосуванням імпортних синтетичних барвних речовин, склад, властивості та походження яких не завжди відомі, а нешкідливість для здоров'я людей не доведена.

За природою забруднення види небезпек непродовольчих товарів поділяють на такі групи:

- Хімічні (парфумерно-косметичні, взуттєві, хутряні, товари з пластмас, товари побутової хімії, текстильні, та ін.);
- Електромагнітні (аудіо- і відеотехніка, комп'ютерна техніка, побутові електротовари);
- Акустичні (автотранспортні засоби, побутова техніка, аудіо- і відеотехніка);
- Теплові (нагрівальні прилади, автотранспортні засоби, холодильники, аудіо- і відеотехніка).

В роботі [3] розглянуто екологічні проблеми виробництва синтетичних шкір. Це шкіри для верху взуття, які успішно замінюють дефіцитні натуральні шкіри. З участю авторів статті запропоновано ефективний біологічний метод очищення стічних вод при виробництві названої продукції.

Забруднення текстильних матеріалів і виробів синтетичними мийними засобами (СМЗ) та поверхнево-активними речовинами (ПАР) в процесі прання одягу розглянуто в роботі [4].

При цьому встановлено, що названі забруднення, попадаючи у стічні води, піддаються біохімічному окисленню дуже повільно. Здатність тканин до накопичення залишків СМЗ і ПАР залежить також від їх волокнистого складу. Тканини з натуральних волокон адсорбують більше СМЗ, ніж тканини із штучних і синтетичних волокон [4].

Актуальною і малодослідженою, як підкреслюється у роботі [6], є екологічна оцінка безпеки дорогоцінних і штучних каменів. Особливе значення тут має визначення хімічної і радіаційної небезпеки, пов'язаної із застосуванням сучасних технологій виготовлення прикрас. Особливу увагу при оцінці екологічної безпеки приділяється штучним заміникам природних каменів, а також іншим синтетичним речовинам, які в останні роки набули широкого використання при виготовленні прикрас. Доведено [6], що підробки коштовного та

декоративного каміння можуть стати причиною хімічного отруєння, алергії, опромінення, психічних розладів тощо. Серед мінералів найбільш небезпечними є ті з них, які містять у своєму складі As, Sb, Cd, Hg і Pb. Особливо небезпечно, коли на шкіру потрапляють пилоподібні фракції цих мінералів.

Після фрагментарного розгляду деяких аспектів оцінки екологічної безпеки окремих груп продовольчих і непродовольчих товарів слід звернути увагу і на те, що результати цієї оцінки знаходять певне відображення у засобах товарної інформації цих товарів. Так, при маркуванні багатьох видів товарів (особливо призначених для експорту) все частіше почали використовувати екологічні знаки. Ці знаки (еко-знаки) використовуються для інформації споживачів про рівень екологічної безпеки того чи іншого товару, екологічні способи його виробництва, експлуатації та утилізації.

Як свідчить аналіз літературних даних, дослідження екологічної безпеки товарів в Україні ще не носять системного характеру і стосуються тільки окремих груп і видів продовольчих і непродовольчих товарів. Назріла необхідність створення програми проведення фундаментальних досліджень екологічних властивостей і рівня безпеки товарів.

В Україні відсутні об'єктивні стандартизовані методи і методики оцінки екологічної безпеки основних груп і видів товарів, не обґрунтовані нормативи ключових властивостей, що характеризують екологічну безпеку товарів різного цільового призначення.

Питання екологічної безпеки повинні бути інтегровані у загальну систему комплексної оцінки рівня якості та експертизи товарів. При цьому першочергова увага до екологічної оцінки повинна приділятися тим групам і видам товарів, які підлягають обов'язковій сертифікації чи експортуються на зарубіжний ринок.

Література:

1. Малигіна В.Д., Ракова В.П., Породіна Л.В. Безпека харчування – фундаментальний елемент життєдіяльності людини / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Товари ХХІ століття». Частина 2. – Полтава, ПУСКУ, с. 43-44.

2. Пилипенко Л.М., Кожухар В.В., Олійник Л.Б. Екологічно безпечне кольорове оснащення продуктів харчування / Вісник Полтавського кооперативного університету споживчої кооперації України. Серія технічні науки. – Полтава, ПУСКУ, 2001. – № 3. – С. 67-69.

3. Байдакова Т.М., Шегинський О.В. Якість синтетичних шкір та утилізація відходів, що утворюються при їх виробництві / Матеріали

міжнародної науково-практичної конференції «Товари ХХІ століття». Частина 1. – Полтава, ПУСКУ, 2002. – С. 55-56.

4. Коломієць Т.М., Зельніченко О.І. Екологічні проблеми застосування та виробництва синтетичних мийних засобів для прання / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Товари ХХІ століття». Частина 1. – Полтава, ПУСКУ, 2002. – С. 134-137.

5. Пахолюк О.В. Вплив виду протравлювача та способу протравлювання пофарбованих рослинними барвниками бавовняної і лляної сорочкових тканин на їх екологічну безпечність / О.В. Пахолюк, Б.Б. Семак // Проблемы легкой и текстильной промышленности Украины, 2009. – №1(15). – С. 37-45.

6. Індутний В., Павлишин В. Екологія і сучасні жіночі прикраси / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Товарознавство – наука, практика та перспективи розвитку в умовах ринку». Частина 2. – Київ, КДТЕУ, 1999. – С. 61-70.

7. Дудла І. Гармонізація вимог до безпечності лакофарбових матеріалів в Україні та ЄС / І. Дудла// Товари і ринки.– 2016.– № 1(21). – С. 222-235.

8. Голодюк Г.І., Дудла І.О. Номенклатури показників якості фарбувальних композицій. / Г.І. Голодюк, І.О. Дудла // Товарознавчий вісник:Збірник наукових праць. – Луцьк, 2015. – Випуск 8. – С. 25-31.

9. Дудла І.О., Руминський С.С. / Стандартизація методів оцінки якості лакофарбових товарів/ Проблеми та перспективи розвитку сільськогосподарського машинобудування: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конференції – Полтава, 2023 р., С. 57-62.

СПЕЦИФІКА ПРИНЦИПІВ СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Євсюков Олександр,

*кандидат педагогічних наук, доцент, провідний науковий співробітник
Національного наукового центру «Інститут судових експертиз
імені Засл. проф. М. С. Бокаріуса»*

Принципи визначають загальне спрямування будь-якої організованої діяльності. Принцип (лат. *principium* – начало, первень, основа) – першопочаток, те, що лежить в основі певної сукупності фактів, теорії, науки [1]. В основу принципу закладається система взаємопов'язаних елементів із мети, змісту і методики (у деяких випадках – технології) організації діяльності.